

**Резюме на Програмата за
научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна
трансформация за периода 2021-2027
(27 ноември 2020 г.)**

Настоящото резюме е подготвено от екипа на НСОРБ, на база първия работен вариант на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ (ПНИИДИТ) за програмния период 2021–2027 г., изпратен за неформални консултации със службите на Европейската комисия на 27.11.2020 г.

Програмна стратегия:

Програмата е насочена към постигането на Цел на политика 1 „По-интелигентна Европа чрез насърчаване на иновативния и интелигентен икономически преход“. Целта и е постигане на интелигентна трансформация на българското общество чрез:

- Изграждане и развитие на национална научно-изследователска и иновационна екосистема, включително свързаност на отделните елементи на системата и изграждане на капацитет;
- Създаване и развитие на устойчиви партньорства между научните, университетски и иновационни звена и бизнеса с цел интензифициране притока на знания, технологии и иновации към стратегически за развитието на индустрията и икономиката сфери и в отговор на нововъзникващи предизвикателства и кризи;
- Ускоряване на процесите на трансфер на технологии и комерсиализация на резултатите от научните изследвания чрез ефективно лицензиране, създаване на спин оф компании и изграждане на капацитет за технологичен трансфер;
- Ускоряване на темповете на интернационализация и ефективност на участието в европейското научно-изследователско и иновационно пространство, в това число чрез синергия с Рамковата програма на ЕС за научни изследвания и иновации; Създаване и укрепване на глобални партньорски мрежи и сътрудничество за увеличаване на добавената стойност на дадената идея, изследване, резултат, продукт;
- Продължаване на процесите на цифровизация на научно-изследователското и иновационно пространство;

- Развитие на ефективно електронно управление и създаване на нова цифрова среда за развитие на българската икономика и общество;
- Развитие и повишаване на нивото на киберсигурност в публичния сектори и при взаимодействие с него, включително на международно ниво.

Планира се Програмата да има 2 основни приоритета, както и такъв за техническа помощ, както следва:

- **Приоритет 1** „Устойчиво развитие на българската научно-изследователска и иновационна екосистема“ ;
- **Приоритет 2** „Цифрова трансформация на публичния сектор“.

Приоритет 1: Устойчиво развитие на българската научно-изследователска и иновационна екосистема

Включва подкрепа на мерки в три приоритетни направления, както следва:

Приоритетно направление 1: Развитие на ключови звена на екосистемата:

Основна цел на интервенциите е изграждане и развитие на национална научно-изследователска и иновационна екосистема, способстваща за възникването и развитието на пълноценни партньорства на научно-изследователските организации и университетите с индустрията и предприятията на територията на цялата страна в полза на икономическото развитие.

Основните интервенции са:

- Развитие на изградените в периода 2014-2020 г. центрове за върхови постижения и центровете за компетентност;
- Развитие на други ключови звена от научно-изследователската и иновационна екосистема;
- Създаване на липсващи звена от регионалната научно-изследователската и иновационна екосистема в съответствие с националната политика и регионалната специализация – регионални иновационни центрове, прилежаща изследователска инфраструктура към индустриалните паркове, иновационни клъстери;
- Осигуряване на проектно-програмно финансиране за развитие на модела на функциониране на подкрепените научно-изследователските и иновационни звена;
- Изграждане на свързаност чрез създаване на дигитални платформи за сътрудничество между основните участници в екосистемата за обмен на знания и информация;
- Програми за насърчаване на пазарната ориентация и бизнес уменията в публичните висши училища и научни организации, провеждащи научни изследвания.

Приоритетно направление 2: Технологичен трансфер и комерсиализация:

Основна цел на интервенциите е осигуряване на подкрепа за изграждане на функционираща система за технологичен и иновационен трансфер, която да подпомогне процеса на пазарна реализация на резултатите от научните изследвания и иновациите в индустрията.

Основните интервенции са:

- Партньорства за трансфер на технологии и знания (научните звена, индустрията, държавната, местната власт) в тематични области на интелигентна специализация на регионално и национално ниво;
- Подкрепа за свързващи звена;
- Свързване в мрежа на звената с функции в технологичен трансфер и улесняване на взаимодействието с другите звена от екосистемата, надграждане на он-лайн платформата за публикуване на резултати от научни изследвания с приложен потенциал; създаване и развитие на мрежа от експерти по трансфер на технологии;
- Програма за подкрепа на технологични и интензивни на знания spin-offs;
- Програма за стимулиране създаването и развитието на индустриални стартъп системи, насочени към разгръщане високи нива на НИРД;
- Програми за мобилност на изследователи, академичен персонал, докторанти и студенти и бизнеса;
- Подобряване на капацитета за прилагане на правилата за защита на интелектуалната собственост.

Приоритетно направление 3: Европейска интеграция и интернационализация

- Увеличаване на дела на участие на страната в Рамковата програма на ЕС „Хоризонт Европа“, чрез осигуряване на набор от мерки за подкрепа:
  - Укрепване на националната координационна мрежа по РП „Хоризонт Европа“;
  - Създаване на цифрова платформа (национален информационен и колаборационен портал) България в Хоризонт Европа за обмен на информация по всички настоящи и бъдещи конкурси на Програмата, внедряване и поддръжка на база данни за всички български бенефициенти, портал за представяне на технологии и намиране на партньорства за бъдещи покани за проектни предложения, портал за комуникация и взаимодействие между различните заинтересовани страни, достъп до експертна подкрепа при подготовка, изпълнение и отчитане на проекти, портал за комуникиране на публични проектни резултати;
  - Разработване на национален механизъм за участие в мисиите на РП „Хоризонт Европа“;

- Допълващо финансиране за проекти, получили „Печат за високи постижения“ от Европейския съвет по иновациите.
- Засилване на интеграцията и ефективно участие на българските научни организации и иновативни предприятия в европейски и глобални мрежи и програми за научноизследователска и развойна дейност, чрез:
  - Засилване на сътрудничеството с Европейския институт за иновации и технологии, Европейския съвет за иновации;
  - Финансиране на участие в европейски партньорства за съвместни научни изследвания, трансфер на ноу-хау и други съвместни инициативи, покриване на членски вноски в съответните европейски и/или глобални мрежи.

Основни целеви групи:

Научно-изследователски организации, висши училища, предприятия, иновационни клъстери, офиси за технологичен трансфер, индустриални паркове, консорциуми, ведомства и институции в сферата на научните изследвания и иновациите, и закрилата на индустриалната и интелектуална собственост.

Принос към териториалния подход:

Териториалният подход на инвестициите, заложен в Интегрираните стратегии за териториално развитие, ще бъде съчетан със стратегическия подход, заложен в пътната карта за развитие на националната научно-изследователска и иновационна система. Мерките, които се предвижда да бъдат реализирани чрез подхода ИТИ, са свързани с изграждане на липсващи звена от регионалната иновационна и научно-изследователска екосистема. Подкрепата ще бъде предоставена за изграждане и развитие на регионални иновационни центрове и други научноизследователски и иновационни инфраструктури с акцент върху ускоряване на икономическия растеж и конкурентоспособност на съответния район и политиката за развитие на индустриалните паркове.

В рамките на подхода ИТИ посочените мерки ще бъдат комбинирани с интервенциите на регионално ниво по останалите кохезионни програми, свързани с подпомагане на растежа и конкурентоспособността на предприятията в индустриалните паркове, бизнес инфраструктурата, образователните и социални мерки, свързани с икономическото развитие.

Приоритет 2: Цифрова трансформация на публичния сектор

В рамките на Приоритет 2 на Програмата ще бъдат подкрепени инвестиции в две направления:

Приоритетно направление 1: Данните, като ключов капитал на обществото

В рамките на приоритета ще бъде осигурена подкрепа за следните мерки:

- Повишаване на оперативната съвместимост и качеството на данните в публичния сектор и бизнеса, в т.ч. чрез разработване на оперативно съвместими модели на данни и модели на свързани данни, които са от ключово значение за развитието на обществото в цифрова среда;
- Предоставяне на информация от публични сектор – разширяване на обема и подобряване на качеството на отворените и пространствените данни в машинно-четим формат с цел преизползването им от бизнеса, научната общност и гражданите за създаване на иновативни услуги и продукти и добавяне на стойност за икономиката и обществото;
- Изграждане на нови модели на взаимодействие и споделяне на данни между гражданите, бизнеса и администрацията в дигитална среда, както и развитие на съществуващи такива релевантни решения - трансформация на моделите, разширяване на каналите и осигуряване на необходимите централизиран, аналитични и интелигентни технологични решения за обезпечаване на взаимодействието между цифровата администрация и обществото в дигитална среда;
- Прилагането на съвременни решения като: математически модели за прогнозиране и оценка на обстановката; експертни системи и системи с изкуствен интелект за подпомагане вземането на решения; системи за координирано планиране и др.;
- Развитие на технологични средства за сигурно съхранение и обработка на персонални и публични данни и предоставянето им за ползване от гражданите, бизнеса и администрацията;
- Създаване на аналитични и интелигентни инструменти за обработка на големи масиви от данни и оптимизация на процеси - разширяване на функционалните възможности и осъвременяване на технологичните средства на хоризонталните и централизираните системи на електронното управление, в това число разработване и внедряване на съвременни инструменти за последващо агрегиране на данни, анализиране на големи информационни масиви, оптимизация на процеси, изкуствен интелект, машинно обучение, Интернет на нещата, виртуална и добавена реалност, вкл. чрез използване на възможностите на създадените в рамките на програмен период 2014-2020 г. центрове за върхови постижения, центрове за компетентност и София Тех Парк;
- Изграждане на централизирана инфраструктура и технологични инструменти за деперсонализиране на чувствителни данни и създаване на условия за преизползването им от гражданите и бизнеса, с оглед изграждане на сигурни връзки

и ограничаване на възможностите за неправомерен достъп и повишаване на доверието на гражданите и бизнеса при взаимодействие в дигитална среда;

- Развитие на модели и интелигентни технологични решения за предоставяне на проактивни и иновативни услуги и реализация на ключови услуги от типа „епизоди от живота/бизнеса“;
- Развитие на системи и иновации в е-управление по ключови области на политики (е-здравеопазване; е-осигуряване; е-финанси и др.);
- Развитие на трансграничните услуги за улесняване на трансграничното използване на данни в съответствие с изискванията на европейското законодателство и инициативите на европейско ниво;
- Развитие на надеждна, функционална и достъпна облачна инфраструктура и облачни услуги (Инфраструктура като услуга (IaaS), Платформа като услуга (PaaS) и Софтуер като услуга (SaaS));
- Интеграция с други публични облаци и Европейска облачна инфраструктура за използване на налични високотехнологични продукти и услуги;
- Провеждане на широкомащабни информационни и образователни кампании за насърчаване на културата за споделяне на данни и повишаване ползването на електронните публични услуги.

Приоритетно направление 2: Киберсигурност

В областта на мрежовата и информационна сигурност като част от националната система за киберсигурност, се предвижда подкрепа за:

- Укрепване на капацитета на националния и на секторните екипи за реагиране при компютърни инциденти на национално и на секторно ниво и съответните оперативни центрове за киберсигурност чрез изграждане и интегриране на инструментариум за мониторинг на киберпространството, анализ на събития и потоци от данни както и координирана реакция на кибер инциденти;
- Подпомагане на административните органи, операторите на съществени услуги и доставчиците на цифрови услуги за повишаване нивото на тяхната мрежова и информационна сигурност чрез секторен подход, базиран на капацитета и компетентностите на националните компетентни органи в ключовите сектори като енергетика, транспорт, околна среда, и др. съгласно изискванията и препоръките на координираните от ЕК групи за сътрудничество в областта на мрежовата и информационната сигурност;
- Надграждане на системи за киберзащита на споделените информационни ресурси и интегрирането им в националната екосистема за киберсигурност;
- Подпомагане на организациите от публичния сектор за защита на крайни станции чрез централизирани системи и решения за поведенчески анализ;

- Развитие на експертни и технически умения и компетентности под формата на специализирани обучения и кибер учения близки до реалността;
- Изграждане на национален капацитет за изпълняване задълженията на Национален орган за сертифициране на киберсигурността, включително изграждане на експертиза в сферата на сертификацията и стандартизацията;
- Разработване на система за анализ на риска по отношение на киберсигурността за организации и техните информационни ресурси;
- Изграждане на национална електронна платформа за симулации на събития и инциденти в киберпространството;
- Изграждане на автоматизирана среда за споделяне на информация за уязвимости с български и международни партньори;
- Развитие на колаборативна среда за повишаване на партньорското доверие и сътрудничество в областта на киберсигурността на национално ниво;
- Изграждане на устойчиви навици за киберхигиена на индивидуално и организационно ниво, налагане принципите на кибер етиката и повишаване на осведомеността чрез разработване и разпространение на информационни материали и организиране на широкомащабни информационни кампании.

Основни целеви групи:

Структури на държавната администрация на всички нива и нейните служители; граждани; бизнес.

Приоритет за техническа помощ:

Включва мерки за:

- Повишаване ефективността на Управляващия орган (УО) на Програмата за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация 2021-2027 г. (ПНИИДИТ);
- Подобряване на капацитета на бенефициентите на ПНИИДИТ 2021-2027 г.;
- Осигуряване на публичност и прозрачност на изпълнението на ПНИИДИТ 2021-2027 г.

Бюджет на Програмата:

<i>Приоритет</i>	<i>Принос на ЕС (евро)</i>	<i>Национален принос (евро)</i>	<i>Общо (евро)</i>
П1	600 210 000	164 175 088	764 385 088
П2	264 080 000	113 177 143	377 257 143
ТП	21 220 000	9 094 286	30 314 286
Общо	885 510 000	286 466 517	1 171 956 517